

## DOCUMENTELE RUSINII

Acel colonel de tristă memorie, ca să-și câștige mult râvnitul grad de general, cum îi spusese Aurel STATE, a făcut o ultimă mărșevie, A pus pe Anania Vale-riu, Mihalexe Stere, Mironovici Radu să adune toate materialele și să redacteze o lucrare despre organizația legionară pe care s'o depună în Arhiva Ministerului de Interne.

Această "monumentală" documentare a rusinii pe care o va depune Crăciun MAI-ului, a fost scrisă lângă camera biroului tehnic de la Fabrica Aiudului, de către Gogu Ouga, student, "absolvent al Pitestiului", cu "studiile" completate la 13-14 (Peninsula), ajuns om de încredere în angrenajul reeducării. După ciornalele declarațiilor de demascare și autodemascare a nefericitelor victime, el le trecea pe curat într'un registru mare, special scris caligrafic.

În Arhiva S.R.I.-ului se găseca două volume însumând 826 pagini (A.S.R.I., fond "D", dosar nr. 7.589) intitulate "Crimă, jaf, trădare, spionaj":

## DESPRE ORGANIZAȚIA LEGIONARĂ

Coperta executată de Radu Mironovici fost Comandat al Bunei Vestiri  
și Ruja P. Nicolae fost F.D.C.

## Istoria cronologică:

Zelinschi - Macea  
Conjurația  
Cina cea de taină  
Arhanghelul a vorbit  
Diversiunea  
O noată electorală  
Crucea verde  
Ucenicul asasin  
Se angajează asasin  
Demagogia macabră  
Lupii între ei  
Cultura în flăcări  
Congresul asasinilor;

Cele două volume au format mare, 40 cm. - 45 cm. și sunt legate în stilul Oărilor bisericești din mănăstirile vechi (și sunt bine conservate)

Paginile au pe margine schitate în culori figuri de îngeri, sfinți și scene scabroase de religie: și cuprinde:

## Volumul I

|          |                          |
|----------|--------------------------|
| Partea I | Perioada legionară       |
| " II     | Legiunea Arh. Mihail     |
| " III    | Garda de fier            |
| " IV     | Total pentru țară        |
| " V      | Lupta pentru succesiune  |
| " VI     | Joaca de-a ministrii     |
| " VII    | Statul Național Legionar |

## Volumul II

|            |                                 |
|------------|---------------------------------|
| Partea VII | Legiunea străină                |
| " IX       | Impostură, duplicitate, trădare |
| " X        | Epilogul: REEDUCAREA            |

Cele 2 volume de 826 pagini cuprind 21 capitole, cu 11.000 autoanalize și cei 135 deținuți care au format comitetul ce a participat la realizare:

## COLECTIVUL CLUBURILOR CULTURAL-EDUCATIVE

din  
PENITENCIARUL AIUD  
Iulie 1964

Au contribuit la alcătuirea acestei lucrări, următorii detinuti:

Coordonator : Mihălexe Stere, avocat, ajutor comandant legionar.

Redactori: Grigorescu Nicolae ,avocat

Paleologu Octavian, profesor, sef grup corp Studentesc legionar

Savin Constantin, economist, comandant legionar.

Şahan Eugen, funcţionar, abs. FDO

Teofănescu Constantin, funcţionar, Sef grup Corp muncitoresc;

Responsabil Artistic: Ruja P. Nicolae

#### COLABORATORI PRINCIPALI :

Anania Valeriu, teolog abs. FDO

Bălănescu V. farmacist

Bideanu Augustin, avocat, comandant legionar, fost ministru

Baltag Ion, tâmplar, legionar

Banea Dumitru, comerciant, ajutor comandant legionar

Bărbulescu Marian, inginer FDO

Boantă Ion, avocat, FDO, sef grup

Bulhac Andronic, ajutor comandant legionar

Butoi Ioan, profesor, sef grup, O.S.L.

Ohica Dumitru, inginer, comandant legionar

Orisan M. , medic legionar

Calmuschi Ion, inginer, sef grup CSL si FDO

Calmuschi Mircea , inginer sef grup FDO

Constantinescu Marin, profesor, abs. FDO

Oozma Aurel, avocat

Ousa Gheorghe , student FDO

Chioreanu Nistor, avocat, adjunct Comandant, , Sef adj. al organizatiei legionare.

Oaftangiloglu Gheorghe

Diaconescu Constantin, medic, sef. grup O.S.L.

DAVIDESCU Ion, ing. ajutor comandant legionar.

Dumitrescu Florică, medic, sef reg. FDO

Gherman Horia, funcţionar abs. FDO

Ghinea Simion, ziarist, abs. FDO

GHIOCEL Dumitrache, prof. ajutor comandant legionar.

Hanu Vasile, profesor, ajutor comandant legionar

Hasnas Dorin, avocat " " "

Hoinic Dragos, student abs. FDO

Ion Constantin inginer, ajutor comandant legionar

Ionescu Gh-Remontu, funcţionar " " "

Ionită Gheorghe, teolog, legionar

Manta Octavian, avocat, ajutor comandant legionar

Marinescu Ouză, ziarist " " "

Mironovici Radu, comandant al Bunei Vestiri

Moldoveanu Constantin învăţător

Negoescu Traian economist

NICULESCU Sebastian, tehnician, legionar

Niculescu Ilie, economist, sef Corp răzleţi, legionar.

Orbulescu Nicolae, profesor, legionar.

Pană Zaharia-Zahu , economist, abs. FDO;

PETRASCU Nicolae, profesor, comandantul adjunct al Miscării legionare

Păvăluţă Ion, avocat, ajutor comandant legionar

Popa Aurel, student, sef regională FDO

POPOV Constantin, avocat, comandant legionar

Radu Tase (Rădulescu), teolog, legionar

Răileanu Constantin, medic, simpatizant legionar.

Răzeşu Mircea, teolog, legionar

Savin Iorgu, economist, sef grup O.S.L.

Săveanu Silviu, profesor, abs. FDO

Sârba Gheorghe, economist, legionar.

Sărbulescu Gheorghe, medic legionar  
 Stamate Ion, avocat legionar.  
 Stănescu Iuliu, profesor, comandant legionar.  
 Taban Savu, țăran, legionar  
 Teodorescu Eugen, avocat, ajutor comandant legionar  
 Tomescu Alexandru, avocat, simpatizant.  
 Tutea Petre, economist, legionar  
 Trâmbitasu Nicolae, economist, legionar  
 Tripa Octavian, economist. abs.FDO  
 Vecerdea Gheorghe, profesor  
 Veselovschi Iosif, medic, instructor.  
 Vișoiu Nicolae, economist legionar  
 Giosan Nicolae, inginer legionar  
 Dancu Cristofor, ziarist

## GRAFIOIENI:

Alexandrescu Virgil  
 Bădulescu Dumitru  
 Bontas Andrei  
 Busuioc Alexandru  
 Bracaciu Constantia  
 Boieriu Mihai  
 Basturea Constantin  
 Constantinescu Dumitru  
 Drăgan Gheorghe  
 Galea Șerban  
 Georgescu Gheorghe  
 Gheorghiu Petre  
 Grigoras Constantin  
 Iamandi Stefan  
 Legeanu Aurel  
 Langa Mihail  
 Anghelescu Alexandru.  
 Samoilă Alexandru  
 Olteanu Iosif  
 Popa Alexandru  
 POPA Grigore  
 Popescu Ion  
 Popescu Nicolae  
 Popovici Dumitru  
 Sima Ion  
 Stănculescu Alexandru  
 Toma Vasile  
 Jintea Nicolae  
 Udriste Ion  
 Voicescu Alexandru  
 Vasilescu Gheorghe  
 Clonțea Gheorghe  
 Dobre Mircea.

## I L U S T R A T I A :

Clonțea Ovidiu  
 Finanța Constantin  
 Ghenia Constantin  
 Hochstrasser Emeric  
 Maniu Ion  
 Nicolau Mircea  
 Penciu Gheorghe  
 Popescu Vasile  
 Purcărea Nicolae  
 Purice Vasile  
 Ștefănescu Emil  
 Zacheu Florin  
 Anca Petru  
 Dîru Constantin  
 Ruja Nicolae.

## C O M P A C T O R I :

Dulgheru Ion  
 Galea Șerban  
 Teodorescu Nicolae

## BASORELIEF COPERTA:

Ruja Nicolae  
 Bozdoc Gheorghe  
 Ourelea Mihai  
 Pop Mihai  
 Mironovici Radu.

x x x

Între timp mărunțirile, sub amenințarea că nimeni nu va ieși până nu va spune și laptele ce l-a supt, continuau, sub biciuirile alor "tăi", cei cu care făcusei ani și ani de puscărie de exterminare... Și surprizele continuau și negativ pentru cei ce se transformaseră în anchetatori.

Astfel învățătorul Nicolae Pîrvu din comuna Smărdioasa de la înfrățirea ape lor Vedei cu ale Teleormanului, venit de pe front fără o mână, condamnat ca legionar ce se opusese colectivizării a declarat hotărît:

"Cei să fiu judecat la Smârdioasa, în fața oamenilor de acolo, căci ei știu ce am făcut, iar nu după dosarul de judecată plin de dovezi mincinoase" (Dinpo-triva el a fost promotorul tuturor realizărilor din comună: câmin cultural, cor sâtesc, cooperativă, construirea noii școli, repararea bisericii...). Și a venit echipa de politrucci cu Orăciun în frunte să-l amenințe: "dacă nu vrei să recunosti ai să stai în puscărie mult și bine, ai să vi să te rogi în genunchi să-ți dăm drumul și ție, dar nu să vrem noi!". Părua a continuat cu Nu reeducării

Nichifor, invalid de un picior, cu proteză, ajutat și de o cârjă, condamnat ca legionar, că ar fi cânta cântece legionare, le-a spus și la judecată și re-educatorilor că nu-i vinovat, că, Pe-al nostru steag, Desteptă-te, române, Trei culori, Hora Unirii, toate sunt cântece românești, fiind singurele pe care le cântat și le va cânta. Bucovineanul a rămas dărz în fața amenințărilor: "Ai să stai în închisoare până te lămuaresti singur." Și s'a eliberat înaintea altora.

Învățătorul Ion Antohe, de trei ori i s'a dat teanc de hârtie ca să scrie ce are de gând să facă după eliberare. Și omul s'a apucat să spună că trebuie să-și îngrijească sănătatea și durerile din cauza bătailor, tupanul spart din cauza anchetatorului Origan, necazurile ce le are cu dantura, cu gingiile care sân-gerau, cu dinții ce se clătinau ca mărgelele...

Când a venit să i-a hârtiile și după ce s'a uitat pe ele, politrucul a iz-bucnit: "Ce, mă, îți bati joc de mine? Asta ti-am spus eu să scrii?

Iar căp. Chirilă după ce a scris a treia oară i-a zis: "Bineee; am să văd eu cât o să întinzi coarda, când o plesni, o să-ți pară rău... De mine n-ai să scapi nici afară! Am să vin și la Constanța, să văd ce pui la cale, la prima mișcare, eu personal te arestez".

Santaful continua nu numai cu cei ce se puteau ține pe picioare, dar și cu cei ce erau doborâți de bolile cauzate cu bună știință de conducerile închiso-rilor, de cei doborâți prin munca forțată sau jucăți în picioare cu cismele, de către zbiriile închisorilor. Exemplele torturilor sunt multe, de mare cruzime și perfide în gradarea lor, pe această perioadă a reeducării.

Într-o zi, scosi câțiva din zarcă cărora Orăciun li s'a adresat: mă întâl-nesc cu recalcitrantii. Scopul este să facem lectura în comun a unor ziare pe care le avea în mână, Scântea și Glasul Patriei, și să asculte câteva doleanțe.

S'a ridicat poetul Gheorghe Ogrin, condamnat din 1956, slab "transparent", anemic și a cerut să i se acorde medicamente dela infirmerie fiindcă boala lui progresează. Orăciun după ce a ascultat i-a răspuns:

"Va veni doctorul să vă vadă și pe dumneavoastră. Dar vedeți, și medicii nos-tri acordă asistență cu prioritate celor care ne sunt mai utili și mai a-proape de noi. Așa se întâmplă și afară; pe cei de la oraș și de pe câmpie îi poți cerceta mai lesne decât pe oameni de la munte, unde este mai greu de a-juas. Dumneavoastră, domnule Ogrin, sunteți mai la munte. Mă înțelegeți ce vreau să spun...?!"

Santaful, și perversiune care declarase în nenumărate rânduri că nu contea-ză condamnarea, contează atitudinea față de regim și eliberarea la discreția colonelului Crăciun la Aiud, și a altora în alte locuri de tortură.

Lui Ion Halmaghi i-a răspuns: "De ce nu te salvează de aici Americanii doar ești de-al lor? (Era cetățean american).

Ion Arghiropol, învățător din com. Oltina (Constanța), condamnat din 1951, trecut prin cruntele chinuri ale anchetei, prin munca de exterminare de la mina de plumb Baia Sprie și ajunsese dărâmat la Aiud, în Zarcă. Nu se putea ține nici pe picioare și fusese de câteva ori pedepsit cu izolarea după cum i se năzărise gardianului (după instrucțiunile primite) și după o izolare de 5 zile, de abia executată, i-a mai venit alta de 10 zile. Anunțat să se pregătească, adică să rămână desbrăcat, l-a anunțat pe zbircă e bolnav și nu poate sta nici 5 minute în picioare. Răspunsul a venit prompt. Nu știu, te descurci acolo.

A plecat târîndu-si picioarele, gemând de durerile trupului hărtuit...

În izolare a căzut jos și a zăcut 2 zile, după care pe targă l-au adus tot singur într-o celulă din Zarcă până la expirarea celor 10 zile.

Cei din Zarcă numai în comă erau duși pe targă la infirmerie.

Colonelul Orăciu își găsisse la infirmerie un Mengele în persoana doctoriței Bala care-i executa dispozițiile schizofrenice în tratarea bolnavilor, în funcție de regiuni "de la oras la munte."

Vinovăția lor de crimă de genocid se dovedeste prin exterminările de la Aiud. După miile de morți nevinovați din timpul lui Mihai Dorobanțu și Stefan Collier, au urmat alte numeroase sute în timpul "domaiei" lui Gheorghe Crăciun. Pentru dovada vinovăției este suficient să prezentăm câteva cazuri, după 1960 când s'a zis că se merge spre eliberare și redarea deținutului unei societăți care i-ar fi așteptat cu brațele deschise. Prin lipsa de medicamente și netrimiteră spre spitale, au fost omorâți cu zile, sau și-au pus capăt zilelor din cauza regimului următorii:

Adamescu I. Alexandru, n. 4-09-1905 la Fetesti, mort 4-04-1961  
 Alexandru I. Grigore, imiegtat de miscare CFR din Arad a murit 27-09-1963.  
 Andrei Pavel, n. 1903, țaran din Socolari-Caraș a murit pe 27-07-1951.  
 ANGHIZL Gr. Nicolae, n. 1902 din Bals, preot, a murit 18-02-1962  
 Arsenescu Pompiliu, n. 1905 a murit pe 11 Mai 1962.  
 Balcan Gheorghe, n. 1900, țaran din Slobozia a murit 27-08-1961  
 BARBU Nistor, n. 1928 la Grămești-Suceava a murit 4-04-1961.  
 Bălănescu Mihai, n. 1914, economist din București, mort 1961  
 Bătușan Ion, n. 1904 la București, mort 15-02-1962  
 Boboșu Ion, n. 1903 com. Limanu-Constanța, țaran, mort 3 Nov. 1961 ;  
 Bilu T. Titu, n. la Poiana Cămpina a murit pe 12-02-1964.  
 BOGZA Constantin, n. 1913, preot ortodox din Roman, a murit 23-09-1962.  
 Chiraleu Miron, n. 1934, student din București s'a spânzurat pe 24-01-1962 în atelierul de turnătorie, nemaiputând suporta presiunile, chiar în anul eliberării.  
 Dusu Gheorghe, n. 1919, țaran din Cogelac, tată a 5 copii, a murit pe 4 Nov. 1961.  
 Grigorescu Eremia din Zărnești a murit în 1960  
 GRIGORESCU Vasile n. 1895 la Râmnicul Sărat a murit în 1962.  
 Jijie Ion, student din Ploiești, născut 1924 a murit în 1961.  
 Marila Simion, țaran din com. Pui-Hunedoara a murit 1962.  
 Manu George, prof. universitar n. 1903 a murit pe 12-04-1961.  
 Mănescu Dumitru din București a murit în 1961.  
 Nicolau Gheorghe, profesor din Bărlad a murit în 1963  
 Prăslea Cornel, s'a spânzurat în 1963 în timpul reeducării nemaiputând suporta,  
 Pricop Pintilie, țaran din Tg. Frumos n. 1893 a murit pe 18-01-1961.  
 Vasiliu Mircea, n. 1909, preot din Botosani mort pe 11-04-1961.  
 Vișina Gheorghe, doctor din Ploiești, n. 1895 a murit 4-08-1963

#### R E E D U C A R E A SE ACCENTUIAZĂ

A doua zi după apariția decretului de grațiere din 9-04-1964 au fost adunați mai multe sute de deținuți reeducați și alții aleși chiar din Zarcă, și le-a vorbit Nistor Chioreanu, adjunctul lui Nicolae Pătrascu. Înainte de a vorbi, după 16 ani de la arestare fusese pîmbat cu mașina în împrejurimile Aiudului și i se căduse după aceea hârtie să-si scrie trecutul politic. A scris trei zile. În luările de cuvînt ce au urmat, unii dintre reeducați l-au criticat că a evitat să desvăluie crimele legionare și aberațiile religioase, iar altul i-a amintit că a fost bățul de el la Rostok (în Germania) și altul că a primit dispoziție să arunce o locomotivă în aer la Cluj. Orăciun a intervenit și a curmat discuția în contradictoriu pentru a nu degenera.

Nu peste mult timp și el și Nicolae Pătrascu au semnat Cartea mare cu autoanaliză, intitulată "Orimă, jaf, teroare..." Atât el cât și Pătrascu au semnat pe o hârie alăturată că semnează cartea din solidaritate cu cei ce au semnat-o înainte, deși nu-i curstoeau conținutul. Iar N. Pătrascu într-o notă informativă (Dos. 10.951, vol. 5, p. 554) spunea cuiva: "În aceea lucrare s-au tratat lucruri

lucruri îngrozitoare, care au putut fi ticluite numai de o minte bolnavă. Eu am s semnat-o, în urma unor repetate insistențe, fără a avea convingerea că cele scrise corespund adevărului."

...După ce a ajuns acasă pe 30 Iulie 1964, într-o bună zi, Nicolae Petrascu, a fost găsit spânzurat și cu venele tăiate, lăsând în urmă o enigmă. Dar de fapt nu mai este enigmă, pentru că se știe din practica sistemelor particulare că martorii care jensează trebuie să dispară. Și N. Petrascu a fost un luptător o viață întreagă și martor în nemăratele momente istorice. Și a dispărut.

Pentru "convingerea" cât mai rapidă a celor nelămuriti se aduceau scrisorile u-nora primite de administrație cu 1-2 ani mai înainte și se citeau în comun. La u-nii li se și arătau fotografiile ce însoțeau scrisorile. Si printrului Alexandru Ghica i s'a adus o astfel de scrisoare recentă în care i se prezenta situația fetelor și-i spunea că este așteptat acasă. Aceste lucruri provocau emoții și se practicau și în celelalte închisori-laboratoare de reeducare.

Dar pe ce miza administrația în doborîrea ultimilor rezistenți, erau declarațiile și articolele foștilor colegi de puscărie, publicate în Glasul patriei, ziare de propagandă pentru străinătate. Un număr cu declarația lui Radu Budisteanu, fost ministru legionar, le-a fost adus și în el au putut citi o nouă confesiune: "...Cu incredintarea istoric infirmată- că mă aflui în slujba neamului, m-am dăruit așa-numitului "crez de generație" nationalist, luptând pentru realizarea obiectivelor lui înșelătoare. Am activat în această direcție în loc să mă preocup de aspectele reale ale mizeriei maselor de oameni harnici, din toate ramurile vieții sociale..."

Nu am cunoscut adevărul care stă la baza ideilor socialiste și n-am avut contact profund cu realismul politic în toate domeniile de activitate-al clasei muncitoare.

Primele mele legături cu "garda de fier" au avut un caracter profesional-judiciar: am apărut ca avocat, o serie de fruntași legionari, inculpați în diferite procese penale. Dăși din dovezile de vinovăție, existente în dosarele instanțelor de judecată m'aa dat seama că legionarii folosesc crima și teroarea, ca armă politică, totuși le-am luat constant apărarea căutând să justifice infracțiunile săvârșite de ei și să obțin sentințe de achitare sau de o nepermisă indulgență...

Contactul profesional cu Istratie Micescu, alături de care am dus acțiuni antisemite în Barou, precum și cu inculpații legionari, a fost de natură să înlesnească încadrarea mea în organizația legionară... În 1940 am acceptat numirea, ca ministru, în guvernul industriei și politicianului Gîrțu...

Guvernarea legionară care a durat 4 luni și rebeliunea din 1941, au constituit pentru mine începutul trezirii la realitate... crimele din timpul guvernării și rebeliunii legionare (1940-1941), din rândul numeroaselor victime făcând parte Prof. N. Iorga și V. Madgearu, deținuți politici de la Jilava și cei împușcați în pădurea Jilava, sacrificaii prinși în cărlige la abator și ostașii români doborîți pe străzile Bucureștiului de gloantele unor slujitori fanatici ai lui Horia Sima.

Garda de fier, organizație teroristă lipsită total de un program politic constructiv, a fost adusă la guvernare de Cestapo-ul hitlerist, a executat ordinea acestuia, dedându-se la asasinarea unor luptători ai muncitorimii și participat la pregătirea războiului antisovietic...

În legătură cu dominația spiritului stărilor și demagogic, tributarii stilului de viață burghez; s-a trăit pe mituri și nu pe realități. Conducătorii legionari, de la Codreanu la Sima, au fost niște aventurieri, lipsiți de capacitate intelectuală, de trăsături morale și de demnitate națională....

Crima transformată monstruos în ideal politic și metodă de guvernare, repudiată de mine în urma procesului de conștiință ce mi l-am făcut în decursul anilor, este reafirmată recent de Horia Sima în cuprinsul unor declarații care au văzut lumina tiparului în "Carpătii" de la Madrid (1961)...

"În ce mă privește, nu voi conțeni să-mi fac mustrări că prea multă vreme am zăbovit printre cei ce au dus țara la dezastru; anii ce s-au scurs în negura acestei apropieri sunt ani de care îmi este penibil să vorbesc. Dacă o

"fac si o voi mai face,este pentru că simt de datoria mea să lămuresc pe oamenii cinstiti cine sunt acești transfugi și trădători care nu mai au nimic comun cu ideea de patrie...Viața publică de ieri a fost un făgaș otrăvit în care m-am înfundat ca într-o mlaștină,lipsindu-mă de lumina unei drepte orientări.Torța tinerețelor mele am plecat-o spre pământ.N-am trăit într'adevăr,ci am urmat calea nebuniei,în care ideea de împrumut și noțiuni false devăniseră dogme primejdioase atât pentru mine cât și pentru ceilalți....

Conștient de cele săvârșite odinioară împotriva țării mele și admirind cele ce văd împlinite pe pământul strămoșesc în epoca actualelor prefaceri,sunî fericit să mărturisesc ruperea mea definitivă de trecut și de vechile idei. Dorința sinceră de a contribui efectiv la opera de construire a României noi este și va fi mereu suportul moral al vieții mele de acum înainte."

După citirea unor astfel de articole s'au mai rupt și alții ca să iasă din închisoare,fără să sesizeze că eliberarea tuturor a rămas problemă de săptămîni.

Oât privește pe acest aviator politic,pe care l-am cunoscut,după ce i-a trădat și pe comuniști,venind în Germania,A început să-l elogieze pe Horia Sima profitînd de favorurile lui și ale camarazilor "trădători" de care se rupsese definitiv.

După plecare reeducați de marcă precum Octavian Paleologu,Ion Caraion,Ion Grigorescu,Constantin Teofănescu,Dumitru Groza,Constantin Popov,Petre Pandrea,Valeriu Anania,Nicolae Giosan,Cristofor Dancu,au ieșit la iveală alți șefi care să continue abjecta inițiativă a M.A.I.-ului realizată prin Crăciun. Unul dintre ei a fost Marian Bărmulescu,inginer care era preocupat și de mărirea producției și popularizarea la gazeta de perete a codășilor și refractarilor.

Pe data de 16 Iunie 1964 a apărut Decretul nr.310 prin care se gratia un număr de 3.467 de condamnați datorită atitudinii acestora față de muncă și rezultatelor bune obținute în procesul de reeducare..la unii dintre ei avîndu-se în vedere vârsta înaintată ori starea sănătății,dar niciunul fără a da o semnătură înainte de a fi "redat" societății.

În aceste ultime clipe oamenii continuau să se batjocurească în speranța că va ieși înaintea celui alt. Unul,I.Cantarăgiu se confesa unui frate de credință:"Afară am trăit slujind lui Christos.Aici trăiesc tot pe seama exorcizului de Christos,dar nu mărindu-l,ci defăimându-l.Aceasta este viața.Depinde de poziția omului și de necesitățile de conservare a ființei umane".

Scopul regimului era defăimarea,delațiune și totuși nu au făcut-o totii.

În Cluburi se continua activitatea accentuată a expunerii,după scris,a autobiografiilor.

Într'o sală a reeducării s'a încropit un fel de muzeu al închisorii,cu tablouri,mijloace de comunicare între deținuți(pe săpun,sticlă),ace și andrele confecționate, linguri sau spatule de lemn pentru mîncare,nasturi și neagra pentru aprins țigările făcute din chistoace...

După jumătatea lunii Iulie 1964 au început oamenii să fie chemați la administrație unde delegații securităților regionale veneau să discute cu oamenii,să îi cunoască și să le scormonească intențiile de viitor,la eliberare.

Parcă,după Sfîntul Ilie s'a rupt zăgăzul la Aiud.Zilnic plecau 40 la 60 deținuți,până în ziua de 29 Iulie 1964 când au fost scoși cu toții din celule sau cluburi.În curtea dintre Secție și Fabrică s-au aranjat bănci.

Grigore Caraza,tânăr care n-a făcut compromisul cu reeducare plătiind scump acest afront adus lui Crăciun,cu ani grei de izolator și de zarcă,povesteste: Pe băncile din față s'au așezat cei câțiva zeci din Zarcă.În spate cei peste o mie care nu se eliberaseră încă,bineînțeles și turnătorii care erau lăsați tot la sfîrșit.Colonelul Crăciun a spus: -Dragi tovarăși,vă spun tovarăși pentru că din moment de față toți sunteți liberi.Urmează ca în câteva zile să plece chiar și ultimul dintre voi. Cei din Zarcă ce plecați NEREEDUCAȚI, ați INVINS.În acest moment s-a întîmplat ceva cu totul neașteptat.Oamenii care

se aflau în spatele nostru și pe laterale, ca la o comandă, au sărit peste bănci și deodată ne-am simțit cuprinși de mâini și îmbrățișați de cunoscuți, de prieteni sau deținuți pe care nu-i văzusem niciodată. -ĂȚI INVINS-spuneau cu toții. Ceilalți nu mai putuseră rezista presiunilor. Ne-au dat lacrimile. Cincizeci și Sase nu oboșiseră așteptând, învinseseră, ieșeau din temniță cu fruntea sus."

se trece nota 1. de jos cu Declarația și refuzul lui Eremia.  
 Timp de 3 zile plecau martirii fără tinerete întorcând capul și blestemând:

|                    |                     |                    |
|--------------------|---------------------|--------------------|
| "Aiudule, Aiudule, | Focul mănânce-te    | Aiudule, Aiudule   |
| temniță cruntă,    | oă nu te sature.    | fiară năucă,       |
| fă-te zăludule     | Mereu vrei scâncete | face-te-ai crudule |
| piatră măruntă     | și bei oftături...  | scriu și năluca."  |

Ultimul Decret nr.411/24 Iulie 1964 prevedea grațierea a 3.205 elemente condamnate definitiv pentru infracțiuni contra securității statului și ultimele care se mai află în curs de executarea pedepselor. Pentru un număr de 2.467 condamnați, la propunerea de grațiere s-a avut în vedere atitudinea lor bună față de muncă și rezultatele obținute în procesul de reeducare.

"Restul de 738 sunt elemente care au continuat și la locurile de detenție să aibă până în prezent manifestări dușmănoase, unii refuzând să se integreze în procesul de reeducare."

Trebuie subliniat că numărul grațiaților, se referea la toate coloniile și lagărele de muncă forțată ce existau în țară, pentru motive politice. Și iarăși trebuie menționat că toți deținuții politici erau nevinovați, condamnați pe baza înscenărilor securității, conștienți de judecatori ireponsabili, reeducați înaintea arestațiilor politici pentru a comite astfel de ilegalități.

În locul actului de grațiere trebuia act de amnistiere.

Pe 1 Ianuarie 1965, Gheorghe Crăciun după înjosirea deținuților politici prin perversa reeducare ce a condus-o la Aiud, a fost mutat în cadrul MAI și înaintat la gradul de general.

Exact la un an de la ultimul decret de grațiere al deținuților politici, tot printr'un decret nr.469, Alexandru Drăghici a fost eliberat din funcția de vice-presedinte al Consiliului de Miniștri și ministru al afacerilor interne.

(1) La eliberare, deținuții care nu semnaseră angajamentul de informator al securității erau obligați să semneze "Declarația următoare:

"Subsemnatul .... domiciliat în comuna....raionul....str.... La punerea mea în libertate din Penitenciarul....am luat cunoștință de faptul că nu am voie să divulg nimănui nimic din cele văzute și auzite de mine în legătură cu locurile de detenție pe unde am trecut și nici despre persoanele încarcerate. De asemenea, nu voi comunica nimic scris și nici verbal rudelor sau altor persoane despre deținuții rămași în penitenciar. În cazul că nu voi respecta cele arătate mai sus, am luat cunoștință că sunt pasibil de a suporta rigorile legilor Republicii Populare Române. Data..... Semnătura...."

Si totuși au fost unii care au refuzat să dea această Declarație. În Arhiva securității găsim semnalat că fostul deținut EREMIA Ion, condamnat la 15 ani M.S. a declarat: "În baza căreia legi îmi cereti să nu vorbesc despre ce am văzut și auzit în închisori? Vă este frică să nu spun mășevile pe care le-ați făcut? Voi spune tot!"



## G H E R L A

Reeducarea începută în 1962 - 1964 la Aiud a fost în paralel cu cea de la Gherla, dar nu a fost chiar la același nivel de duritate deși scopul era același de degradare a personalității umane, prin presiune continuă de demascare și autodemascare, făcând din victimele condamnate pe nedrept, călăii colegilor lor care nu voiau să se autobatjocorească prin diabolica autoanaliză și demascare.

Aceleași promisiuni din partea conducerii penitenciarului că nimeni nu va avea de suferit și dând dovadă de "sinceritate" vei putea ieși cu un ceas mai devreme și chiar foarte curând indiferent de ce pedeapsă aveai.

Gherla născut predestinat suferinței între zăbrele, devenit de tristă amintire sub găgăutul Goiciu Petre făcut colonel, omul fiară care a pus mitraliera să verse foc în celule (14 Iunie 1958) a fost și loc de executie al luptătorilor din munții România împotriva comunismului. Acolo au fost executați Iosif Capotă, Alexandru Dejeu, Ion Crisan, Gheorghe Șușman și părintele Simion Rosea de către călăii Bodea Iulian și Șomlea Gheorghe la comanda lui Aurel Mihalcea (ginerul lui Goiciu), și tot acolo la Gherla s'a hotărât să se înceapă reeducarea după 1961 pentru ca "să se recruteze agenți din rândul fostilor membri ai partidelor PNT, PNL și PSDI."

Doar începutul acestei groaznice experiențe s'a făcut sub Goiciu (fiindcă el nu era în stare să lege două cuvinte în afară de înjurătură și băta) restul s'a continuat cu Domocos, Câmpeanu, Gheorghiu, Rusu, Istrate Constantin, Popa Ion, Vomit și alte specimene adunate din scursura societății.

Despre punerea la cale a reeducării din Gherla ne informează Ion Cârje în "Întoarcerea din infern" (vol. 2, p. 62) când la închisoarea de la Cluj, Raul Volcinschi i-a spus în fugă și în șoaptă:

"Se pregătește o reeducare masivă în închisori. Mi s'au făcut propuneri ca în baza cunoștințelor mele să prezint teme cu subiecte susceptibile de a reorienta mentalitățile deținuților..."

Volcinschi Raul fusese după refugiu din Bucovina student la Academia comerțului din București, l-am văzut între sutele de studenți naționali tărâniști de acolo, și înregimentat în noul sistem, era după 1950 asistent la catedra de Economie politică marxistă. Crezând după 1956 că va fi altfel a mișcat, a fost judecat, a învârcat o evadare în 5 Mai 1957 de la securitatea din Cluj, camaradul lui de celulă împușcat mortal iar el bătut îngrozitor. În Feb. 1962 a plecat la securitatea din Cluj pentru a discuta începerea procesului.

Procedura a fost ca la Aiud și de fapt cum se va face peste tot: discuții cu ofiterii politici, țigări, ziare, cărți, filme, autodemascări și demascări cu amenințări că nu vor mai vedea lumina libertății, și acolo le vor rămâne oasele.

Desigur s-au găsit și amatori, oportuniștii fiind peste tot, în toate timpurile, și au început să propage realizările, să toarne pe recalitranti, care au fost pedepsiți, în timp ce "cluburile funcționau cu mai mică eficacitate decât la Aiud pentru că se găseau aici mulți tărâni, în timp ce vârfurile intelectualității zăceau la Aiud.

Aceia fiind securiști, Domocos, a încercat la Gherla să facă pe înalții Prelați să vorbească, i-a pedepsit în lanțuri, la izolare, dar fără rezultatul scontat. Se găseau acolo la aceea dată: Iosif Schubert, Leon Crăciun, Jérôme Menges, Iuliu Hirtea, Alexandru Rusu...

Lui Iuliu Hirtea, șeful de cameră i-a cerut să-și precizeze poziția față de reeducare. Tot insistând, episcopul i-a spus: "Domnule, du-te și spune celui care te-a trimis că voi vorbi, că voi fi răspunzător de ceea ce voi spune, dar nu voi fi răspunzător de faptul că am fost forțat să vorbesc."

După această discuție nu s'a mai cerut nici unui prelat să-și fixeze poziția.

Prin Gherla au trecut deasemenea în acea perioadă o serie de nume bine cunoscute în cultura românească, Constantin Noica condamnat printr'o înscenare m murdară, profesorul Aristide Bazilescu, Păstorel-Alexandru Teodorescu învinuit că făcea epigramele cele mai pipărate împotriva regimului... La proces, în 1960 atașat lotului Noica a spus că el făcea epigramele cum face găina oule... Bolnav greu, l-a începutul perioadei de reeducare a fost grațiat pe 18 Aprilie 1962, odată cu Nichifor Crainic de la Gherla, după ce și făcuse "autoanaliza". Prin -Glasul Patriei- au apărut câteva articole nevinovate, însă la scurt timp a murit.

Tot la Gherla au fost aduși câțiva după desființarea închisorii de exterminare de la Râmnicul Sărat, în Martie 1963, odată cu moartea lui Ion Mihalache. Printre ei s'a numărat și inginerul Ion Fuiș, președintele tinetului național țărănist care ajuns la Gherla, a fost pus să se ocupe cu cărțile ce se distribuiau de la bibliotecă și planton pe culoarele celulelor. În această postură asculta pe la vizetele celulelor și și-a analizat trecutul. De fapt de acolo si-a semnat sfârșitul carierei politice.

Alții neîncredători în promisiunile administrației au pus bazele unei organizații denumită Prietenia Albă, având ca șef pe avocatul de la Tr. Severin Mac Constantinescu și care și propunea ca odată eliberați să țină legătura afară și să se ajute pentru a supraviețui... Datorită unei turnătorii care devenise pe față vreo 15 persoane au fost judecate într'o mascaradă, la Gherla, și condamnați, printre ei numărându-se, Mac Constantinescu, Vladimir Boutmi, un tânăr cu un curaj deosebit prin temerile pe unde a trecut, Virgil Milcu condamnat ca partizan în Bălțile Dunării din sudul jud. Romanat, și alții...

Ca peste tot, și aici la Gherla s'a continuat politica de îngenușcare a detinutilor...

În timpul acestei reeducări s'au produs scene penibile de demascări și auto-demascări, care depășeau gândirea normală a unui om.

Unul, Sorin Popa (fiul renumitului scriitor Victor Ion Popa) ținea niște "vorbiri" isterice. Unii dintre cei trecuți pe acolo, Vladimir Boutmi, confirmat și de alt mare caracter Aurel Turcanu, au reconstituit o astfel de "perla" ținută, fiind supt pe o masă:

"Domnule comandant, permiteți-ne să vă sărutăm mâna întinsă, să strigăm din toată suflul, trăiască d. Gheorghiu-Dej, care ne-a arătat calea cea dreaptă, ne-a dat posibilitatea să devenim oameni cinstiți, să slujim regimul comunist.

Noi, unii dintre cei conștienți de realizările regimului, înfierăm atitudinea acestor bandiți (adică colegii lui detinuți), ce rămân orbi la ce văd și pe care nu-i recunoaștem ca făcând parte dintre cei ce merg să ne închinăm partidului și să sărutăm mâna întinsă... Ei sunt unicii responsabili ai menținerii detențiunii din România... În timp ce clasa muncitoare își ia mâncarea de la gură ca să ne hrănească pe noi, care am rămas niște trântori și unelte ale imperialiștilor americani....

Domnule comandant, eu Sorin Popa, care m'am convins de mărinimia conducerii de stat, înfierez atitudinea dușmănoasă a acestor bandiți și vă rog să-mi dați voie să strig din toată inima: Trăiască tovarășul Gheorghiu-Dej, iubitorul conducător al țării..."

În această atmosferă de zisă reeducare s'a trăit și la Gherla timp de 2 ani, între timp eliberându-se unii prin acele decrete, ca și cei de la Aiud.

În acest timp nesiliți de nimeni, fără nici o palmă, nedrogați, își ofereau unii serviciile securității prin angajamente semnate din temniță. Au făcut pact cu comunismul, cu satana, spre rușinea lor și a urmașilor...

Nu mai cei ce au trecut prin acele încercări, și au ieșit cu fruntea sus, își dau seama de mișcarea actelor săvârșite de acestia, acte ce sunf calificabile, ca acte de trădare.

Epilog. Sorin Popa a fost lăsat să plece în străinătate. A ajuns în Germania și nu a fost primit, a trecut prin Franța cu acelaș refuz și tot imperialiștii americani pe care i-a blamat, l-au primit și l-au și înmormântat acolo.

În acei ani când se observa, de către cei în drept să aprecieze, că se merge spre eliberarea deținuților politici, mai ales că pe 15 Noiembrie 1968 fuseseră scoși pe targă sau în căja aproape 100 de deținuți "gravi bolnavi de boli incurabile, la Gherla se continua exterminarea bolnavilor prin lipsa de medicament sau refuz de trimitere la spitale.

Pentru ilustrarea acestei situații subliniem numele câtorva din cei peste o sută morți în aceea perioadă:

Adam I. Constantin condamnat în 1959 a murit exterminat în 1963.  
 Agapi V. Alexandru, n. 1897 la Iasi mort pe 19-06-1963  
 Alion I. Pavel, n. 1900 la Pinal de Jos-Alba a murit în 1960  
 Ariton S. Virgil, col. erou din primul război a murit 3 Mai 1960  
 Barbu I. Aurel condamnat 1959 mort 1961.  
 Băjan Teodor, țaran mort 1961  
 Bălan S. Teodor mort în 1961  
 Berbescu Aurel, n. 1911 din Rusănești a murit în 1961  
 Bogdan Iosif, n. 1890 la Fălciu a murit 11 Dec. 1961  
 Brândusan Victor n. 1903 din Cehul Silvaniei a murit în 1963  
 BRAHA I. Aurel, n. 1902, din Bucovina a murit pe 10-04-1962  
 Brosser Tanget, n. 1894 cetățean francez a murit în 1962.  
 Oălin Gheorghe a murit în 1962  
 OAZACU T. Gheorghe a murit în 1962  
 Constantinescu Gheorghe a murit în 1962  
 Cucu Ion, țaran din com. Dumitrestii-Vrancea a murit pe 5-04-1963

Faliboga Ion, învățător din Tg. Mures a murit în Iulie 1963

Fenechiu Gheorghe a murit în 1961  
 Grigorovici I. Alexandru a murit în 1961  
 Harț Iulia a murit în 1961.  
 Lista e foarte lungă....

Pe lângă vinovățiile principale, conducerea administrativă, o mare parte din vină o are doctorul Sin care a urmat după criminalul Mărbos Viorel (condamnat pentru crimele comise, cu bună știință, în reeducarea 1949-1953).

De data aceasta doctorul Sin care avea gradul de maior s'a comportat ca un zbir. A refuzat tratamentul chiar în condițiile în care unii erau pe moarte și mai puteau fi salvați prin trimiterea la spital. Unii deținuți trecuți prin Gherla îl indică ca participant la reprimarea revoltei din 1958, când alături de personalul închisorii "schimbase vreo 5 pari" iar Paul Goma spune că "după această intervenție "eroică", "a făcut ore suplimentare pentru a dregă oasele pe care le rupsesse."

Tot după informațiile lui Paul Goma, Sin ar fi fost originar din zona Sibiului, și ar fi fost deportat în 1945 în Dombas. La întoarcere ajunsese doctor.